

ՍՈՒՐԵՆ ՔՐՄՈՅԱԼ

ՀՀ փոխվարչապետի խորհրդական,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քաղաքացիական
իրավունքի ամբիոնի դասախոս,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ ԱՆՀՐԱՄԹԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

ՀՀ-ում էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի լայնածավալ զարգացման համատեքստում կարևոր նշանակություն է ձեռք բերում էլեկտրոնային հաղորդակցության արդյունավետ մեխանիզմների ստեղծումը և էլեկտրոնային ծանուցումների գործիքակազմի օգտագործումը իրավապահ համակարգի, դատարանների և վարչական մարմինների արդյունավետության բարելավման համար: Նշված խնդրի լուծման հրատապությունը առավել վառ է արտահայտվում պետական, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ամենօրյա գործունեության ընթացքում՝ քաղաքացիներին և իրավաբանական անձանց պատշաճ ծանուցելու հարաբերությունների շրջանակում: Ընդհանուր առմամբ պետք է նշել, որ ծանուցման ժամանակակից և արդյունավետ համակարգերի առկայությունը կարևորվում է ծանուցմանն ուղղված ռեսուրսների ծախսատարության և ժամանակատարության կրճատման, վարչարարության պարզեցման, ինչպես նաև տարբեր վարույթների շրջանակում անձանց իրավունքների ապահովման և արդյունավետ պաշտպանության տեսանկյունից: Վերջինը հատկապես վառ է արտահայտվում դատական համակարգում ծանուցումների խնդրի համատեքստում,

ինչը կարևոր գործոն է նաև ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունքի երաշխավորման տեսանկյունից:

Այսպես, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի»¹ (այսուհետ՝ նաև Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածը, ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ² հոդվածի 1-ին մասը, արդար դատաքննության իրավունքի բովանդակության մեջ առանձնացնելով ողջամիտ ժամկետներում գործի քննության իրավունքը, իրավական համակարգում այն ապահովելու ուղղակի պարտականություն են սահմանում պետության համար³: Հետևաբար հայրենական իրավական համակարգում պետք է անհրաժեշտ և բավարար կառուցակարգեր ներդրվեն, որոնք ուղղված կլինեն այս իրավունքի ապահովմանը⁴: Աշխարհի շատ երկրներ, բախվելով գործերի ծավալների կայուն դինամիկ աճի և որպես հետևանք նաև՝ դատարանների գերծանրաբեռնվածության խնդիրներին, մշակել և ներդրել են տարաբնույթ կառուցակարգեր, որոնք թույլ են տալիս կրճատել գործերի քննության տևողությունը, խնայել դատական համակարգի ռեսուրսները և նվազեցնել դատարանների բեռնվածությունը⁵:

1. Ընդունվել է 04.11.1950թ.: Ուժի մեջ է մտել 26.04.2002թ.: ՀՀԱԳՆՊՏ 2004.12.20/5(13):
2. Ընդունվել է 06.12.2015թ.: Ուժի մեջ է մտել 22.12.2015թ.: ՀՀՊՏ 2015.12.21/Հատուկ թողարկում Հոդ. 1118:
3. Տե՛ս Վ. Հովհաննիսյան, Ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունքի իրացման հիմնախնդիրները քաղաքացիական դատավարությունում ՀՀ սահմանադրական բարեփոխումների լույսի ներքո, «Բանբեր Երևանի համալսարանի. Իրավագիտություն», Երևան, 2017, N 3 (24), էջ 67, հասանելի է՝ http://www.yсу.am/files/06V_Hovhannisyán-1516339029-.pdf հղումով՝ 06.02.2020 թվականի դրությամբ:
4. Տե՛ս Վ. Հովհաննիսյան, Ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունքի պաշտպանության հիմնախնդիրները քաղաքացիական դատավարությունում, ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան, 2018, էջ 430, հասանելի է՝ http://www.yсу.am/files/26Vahe_Hovhannisyán.pdf հղումով՝ 06.02.2020 թվականի դրությամբ:
5. Տե՛ս այս միտքը Ս. Մեղրյան, Հեռակա դատաքննության ինստիտուտը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի նախագծում, «Բանբեր Երևանի համալսարանի. Իրավագիտություն», Երևան 2017, N 1 (22), հասանելի է՝ http://ysu.am/files/02S_Meghryan.pdf հղումով՝ 06.02.2020 թվականի դրությամբ

● ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ № 116 2020

Այս առումով հատկանշական է նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ՝ ՄԻԵԴ) դիրքորոշումն առ այն, որ Կոնվենցիան պայմանավորվող պետություններին պարտավորեցնում է իրենց իրավական համակարգերը կազմակերպել այնպես, որ դատարանները կարողանան ապահովել 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի պահանջները, և որ ներպետական դատարանների ժամանակավոր ծանրաբեռնվածությունը չի հանգեցնում պետության պատասխանատվության, եթե պետությունը ձեռնարկում է նման իրավիճակը շտկելուն ուղղված անհապաղ արդյունավետ գործողություններ⁶: Պատահական չէ նաև ՄԻԵԴ-ի դիրքորոշումն այն մասին, որ Կոնվենցիան նշանակություն է տալիս այն հանգամանքին, որ արդարադատությունը չպետք է իրականացվի այնպիսի ընդհատումներով, որոնք կարող են վարկաբեկել դրա արդյունավետությունն ու ճշմարտացիությունը⁷:

Ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրականացման խնդիրը կարևորվել է նաև միջազգային իրավական ասպարեզում: Մասնավորապես, Արդարադատության Արդյունավետության Եվրոպական Հանձնաժողովի կողմից (CEPEJ) 2016 թվականի դեկտեմբերի 6-ին ընդունված «Դատավարության եվրոպական ժամանակացույց» ուղեցույցի (այսուհետ՝ Ուղեցույց) 1-ին կետով սահմանվում է, որ «ժամանակացույց»-ը այն տևողությունն է, որի ընթացքում որոշակի քանակի կամ տոկոսի գործեր պետք է լուծվեն՝ հաշվի առնելով ընթացիկ (չավարտված) գործերի տևողությունը: Ուղեցույցի համաձայն նման ժամանակացույց պետք է նախատեսել ոչ միայն քաղաքացիական, քրեական և վարչական, այլ նաև այլ գործերի համար (ընտանեկան, սնանկության, աշխատանքային և այլն)՝ հաշվի առնելով իրավական մշակույթը, **ընթացակարգային**

հարցերը, առկա և հասանելի ռեսուրսները⁸:

Վերը նշվածից կարելի է գալ այն եզրահանգման, որ գնալով առավել արդիական է դառնում պետության կողմից այնպիսի կազմակերպական կառուցակարգերի և մեխանիզմների ներդրումը, որոնք ի թիվս այլ բաղադրիչների, հնարավորինս կերաշխավորեն անձանց իրավունքների ապահովումը: Նշվածի համատեքստում հակիրճ անդրադառնանք տարբեր օրենսդրական ակտերով նախատեսված ծանուցումների հարցերի կարգավորմանը՝ փորձելով վեր հանել առկա խնդիրները և նախանշելով դրանց լուծման հնարավոր ուղիները: Ըստ այդմ, հերթականությամբ անդրադառնանք վարչական վարույթի, քաղաքացիական, վարչական և քրեական դատավարության շրջանակում ծանուցումների հարցերի լուսաբանմանը:

Ծանուցումները վարչական վարույթի շրջանակում:

Վարչական վարույթի շրջանակում ծանուցման հետ կապված հարցերը կարգավորվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով⁹ (այսուհետ՝ Օրենք): Առանց մանրամասնելու Օրենքի կարգավորումները, հարկ է միայն նշել, որ Օրենքում օգտագործվում են «ծանուցելով դիմողին», «ծանուցելով վարչական վարույթի մասնակիցներին», «պատշաճ ծանուցելով դիմողին» եզրույթները՝ առանց ներկայացնելու ծանուցման մանրամասները և ծանուցման եղանակները: Օրենքը մանրամասն կարգավորում է վարչական ակտի հանձման հարցերը՝ որպես հնարավոր եղանակներ մատնանշելով պատվիրված փոստով ակտը հանձնելը, ինչպես նաև հանձնման այնպիսի եղանակները, որոնք թույլ են տալիս հաստատել հասցեատիրոջ կողմից ակտը ստանալու կամ պատշաճ ծանուցված լինելու փաստը: Այսինքն՝ Օրենքը թույլատրում է հանձնման ցանկացած եղանակի

6. Տե՛ս http://www.yso.am/files/06V_Hovhannisyan-1516339029-.pdf և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին 1950 թվականի նոյեմբերի 4-ի կոնվենցիայի մեկնաբանություն: Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքը». գիտական խմբագիր Գ. Հարությունյան, Եր., 2005, էջ 212-214:
 7. Տե՛ս ՀՀ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 24.10.1989 թվականի Հ. ընդդեմ Ֆրանսիայի գործով 10073/82 վճիռը:
 8. Տե՛ս European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), Towards European Timeframes for Judicial Proceedings, Implementation Guide, CEPEJ(2016)5E 07, 2016:
 9. Ընդունվել է 18.02.2004թ.: Ուժի մեջ է մտել 31.12.2004 թ.: ՀՀՊՏ 2004.03.31/18(317) Հոդ.413:

ընտրություն և ազատություն վարչական մարմնի համար միայն այն պայմանով, որ այդ եղանակները ակտը ստանալու փաստը հավաստելու հնարավորություն ընձեռեն: Այնուամենայնիվ, հարկ է արձանագրել, որ ներկայիս դրությամբ գործնականում ծանուցումների գերակշիռ մասը իրականացվում է թղթային եղանակով՝ անձամբ հանձնելու կամ փոստային ծառայությունների միջոցով: Այս պարագայում մեծ է ծանուցումները չստանալու պատճառով վարույթի ձգձգման կամ բողոքարկելու ռիսկը:

Ծանուցումները քաղաքացիական դատավարությունում: Դատական ծանուցումների և դատավարական փաստաթղթերի ուղարկման, հանձնման հետ կապված հարաբերությունները առավել մանրամասն կարգավորված են ՀՀ Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ նաև Օրենսգրքը)¹⁰ 9-րդ գլխով: Հարկ է արձանագրել, որ Օրենսգրքով ծանուցման հարցի կապակցությամբ որդեգրել է արդի ժամանակաշրջանին և առկա տեխնոլոգիական հնարավորություններին համահունչ մոտեցում՝ մասնավորապես Օրենսգրքով (94-րդ հոդված 4-րդ մաս) որպես դատական ծանուցագրերի հանձնման եղանակ առանձնացվում է ոչ միայն պատվիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ ուղարկելը, առձեռն հանձնելը, այլև էլեկտրոնային հաղորդակցության միջոցով ուղարկելը:

Այսպես, Օրենսգրքի 97-րդ հոդվածի 1-ին մասով որպես պահանջ է սահմանվում պաշտոնական էլեկտրոնային փոստի միջոցով պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմնին, իրավաբանական անձին, անհատ ձեռնարկատիրոջը, ինչպես նաև փաստաբանի կարգավիճակ ունեցող ներկայացուցչին հասցեագրված դատական ծանուցագիրն ուղարկելը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նման եղանակով ծանուցում իրականացնելն անհնար է: Ընդ որում, նշված սուբյեկտներն են կրում դատական ծանուցագիրը չկարդալու անբարենպաստ հետևանքները (97-րդ հոդված 3-րդ մաս): Բացի այդ նույն հոդվածի 2-րդ մասով դատավարության մասնակիցները դատարանին կարող են գրավոր ներկայացնել իրենց հաղորդակցության միջոցները՝ միջնորդելով

ծանուցումը կատարել այդ միջոցով: Այդուհանդերձ, գործնականում այս դրույթները ամբողջովին կամ մասամբ չեն կիրառվում և ծանուցումները մեծամասամբ իրականացվում են թղթային եղանակով: Դատական ծանուցագիրն էլեկտրոնային փոստին ուղարկելու դեպքում գործին կցվում է այն ստանալու մասին էլեկտրոնային հավաստումը (97-րդ հոդված 4-րդ մաս): Սակայն գործնականում այս դրույթը ևս ամբողջովին չի գործում:

Օրենսգրքով նախատեսված են նաև էլեկտրոնային ծանուցման այլ ձևեր, որոնք թեպետ թեթևացնում են դատական ծառայողների կողմից իրականացվող վարչարարության բեռը, սակայն կարող են հանգեցնել անձանց՝ պատշաճ ծանուցված լինելու իրավունքի խախտման: Մասնավորապես Օրենսգրքով (97-րդ հոդված 5-րդ մաս) սահմանված է, որ «Հայցադիմումը (...) վարույթ ընդունելու մասին որոշումը, գործին մասնակցող անձ ներգրավելու որոշումը կամ դատական ծանուցագիրն ստանալու օրվանից, (...) գործին մասնակցող անձը հերթական դատական նիստի ժամանակի և վայրի վերաբերյալ ծանուցվում է դատական իշխանության պաշտոնական կայքում համապատասխան տեղեկությունները տեղադրելու միջոցով: Գործին մասնակցող անձը պարտավոր է ինքնուրույն ձեռնարկել միջոցներ՝ գործով դատական նիստի ժամանակի և վայրի վերաբերյալ դատական իշխանության պաշտոնական կայքից տեղեկություններ ստանալու համար: Նա պարտավոր է գործը քննող դատարանին անհապաղ գրավոր տեղեկացնել դատական իշխանության պաշտոնական կայքից նման տեղեկություններն իրենից անկախ պատճառներով ստանալու անհնարինության մասին: Նման դեպքում դատարանը ծանուցումն իրականացնում է սույն օրենսգրքի 94-րդ հոդվածով նախատեսված այլ եղանակներով»: Այս առումով ակնհայտ է, որ արդի ժամանակաշրջանում պետք է ներդրվեն այնպիսի թվային գործիքներ, որոնք առնվազն պետք է ապահովեն պաշտոնական էլեկտրոնային փոստին նման ծանուցումները ուղարկելու հնարավորությունը:

Ծանուցումները քրեական դատավարու-

10. Ընդունվել է 09.02.2018թ.: Ուժի մեջ է մտել 09.04.2018թ.: ՀՀՊՏ 2018.03.05/16(1374) Հոդ.208:

թյունում: Քրեական դատավարության օրենսգրքի¹¹ վերլուծությունը ևս վկայում է, որ քրեական դատավարության ընթացքում ծանուցումը իրականացվում է հիմնականում փաստաթղթերը վարույթի մասնակիցներին առձեռն հանձնելու կամ փոստին հանձնելու միջոցով:

Ծանուցումները վարչական դատավարությունում: Վարչական դատավարության օրենսգրքը¹² (գլուխ 11) նույնպես մանրամասն կարգավորել է ծանուցումների հետ կապված հարաբերությունները: Ի տարբերություն քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի, Վարչական դատավարության օրենսգրքը (հոդված 63) «Պատշաճ ծանուցում» եզրույթի տակ ամրագրում է «Փաստաթղթերի հատուկ առաքման մասին» ՀՀ օրենքով¹³ սահմանված կարգով ծանուցագրի հանձնումը, իսկ իրավաբանական անձանց ծանուցումը կատարվում է «Ինտերնետով հրապարակային և անհատական ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքի¹⁴ 10-րդ հոդվածով սահմանված կարգով: Նույն հոդվածի 8-րդ մասը պատշաճ ծանուցում է դիտարկում նաև դատավարության մասնակիցների կամ նրանց ներկայացուցիչների ծանուցումը «Ինտերնետով հրապարակային և անհատական ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքով՝ ինտերնետի միջոցով անհատական ծանուցման համար նախատեսված կարգով:

Վարչական վարույթի, քաղաքացիական, քրեական և վարչական դատավարության շրջանակում ծանուցումների իրավական կարգավորումների վերլուծությունից կարելի է առանձնացնել ՀՀ ծանուցումների համակարգում առկա հետևյալ հիմնական խնդիրները

1. Ծանուցումները հիմնականում իրականացվում են թղթային եղանակով՝ նույնիսկ այն դեպքում, երբ օրենքով նախատեսված է էլեկտրոնային եղանակով ծանուցելու հնարավորություն կամ սահմանված է նման եղանակով ծանուցման պարտադիր պահանջ:

2. Ծանուցումների համակարգում առկա թերությունների արդյունքում երկար, ծախսատար և անարդյունավետ է դառնում վարչա-

րարությունը, ինչպես նաև դատական գործընթացները:

3. Ծանուցումների համակարգում առկա թերությունները լուրջ վտանգ են ներկայացնում նաև քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց իրավունքների խախտման տեսանկյունից:

4. Արդյունավետ չեն օգտագործվում պաշտոնական էլեկտրոնային փոստի ընձեռած հնարավորությունները (առկա կարգավորվումները, իրենց հերթին, թերի են):

Այսպես, «Ինտերնետով հրապարակային և անհատական ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսվում է միայն կողմերի համաձայնության դեպքում ծանուցումն ստանալուն հաջորդող հինգերորդ օրվանից պատշաճ ծանուցված համարվելու հնարավորություն, եթե առկա է ծանուցումը ստանալու մասին էլեկտրոնային հավաստում, նույնիսկ այն պարագայում, երբ բացակայում է այն կարգալու մասին էլեկտրոնային հավաստումը: Մնացած դեպքերում նույն հոդվածի կարգավորումների (10-րդ հոդված 3-րդ մաս) համաձայն ծանուցումն ուղարկող մարմինը կարգալու մասին հավաստումը չստանալու պարագայում կրկին այն ուղարկում է փոստով՝ պատվիրված նամակի տեսքով:

Այսպես՝ պաշտոնական էլեկտրոնային փոստի հասցեին ուղարկված ծանուցումները չընթերցելու դեպքում ծանուցող մարմինն ի վերջո այն ուղարկում է թղթային տարբերակով և հետևաբար ստացվում է, որ առաքման ծախսերը չեն նվազում, այլ հակառակը՝ փոստային ծախսերին գումարվում են նաև էլեկտրոնային ծանուցման վրա կատարվող ծախսերը: Այս պայմաններում պետական մարմինները նախընտրում են ծանուցումները միանգամից ուղարկել փոստային եղանակով՝ հավելյալ ծանրաբեռնվածությունից և ծախսերից խուսափելու համար:

4. Տարբեր իրավական ակտերով ծանուցումների հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են տարբեր կերպ՝ նախատեսելով ծանուցումների տարբեր ընթացակարգեր

11. Ընդունվել է 01.07.1998թ.: Ուժի մեջ է մտել 12.01.1999թ.: ՀՀՊՏ 1998.09.21/22(55):
 12. Ընդունվել է 05.12.2013թ.: Ուժի մեջ է մտել 07.01.2014թ.: ՀՀՊՏ 2013.12.28/73(1013).1 Հոդ.1186.1:
 13. Ընդունվել է 09.04.2007թ.: Ուժի մեջ է մտել 26.05.2007թ.: ՀՀՊՏ 2007.05.16/25(549) Հոդ.609:
 14. Ընդունվել է 09.04.2007թ.: Ուժի մեջ է մտել 26.05.2007թ.: ՀՀՊՏ 2007.05.16/25(549) Հոդ.610:

և տարաբնույթ եղանակներ, ինչը ծանուցագրի հասցեատիրոջ համար չի ապահովում ծանուցման ընթացակարգի կանխատեսելիությունը, մինչդեռ միատեսակ մոտեցման որդեգրումը (հաշվի առնելով նաև առանձին վարույթների առանձնահատկությունները) կապահովեր ծանուցման ողջ պրոցեսի որոշակիությունը ոչ միայն ծանուցագրի հասցեատիրոջ, այլև դրանք ուղարկողի համար, կթեթևացներ իրավասու մարմինների աշխատանքի ծանրաբեռնվածությունը, կնպաստեր նաև ծախսվող ռեսուրսների և ժամանակի խնայողությանը:

Այս տեսանկյունից մենք կարծում ենք, որ խնդրի լուծման գործուն տարբերակ կարող է լինել պաշտոնական ծանուցումների միասնական համակարգի ստեղծումը (այսուհետ՝ Պաշտոնական ծանուցումների համակարգ)՝ այն գրանցելով e-notification.am կամ համանման այլ տիրույթում:

Ուշադրության է արժանի նաև այն, որ համանման համակարգեր են գործում նաև այլ երկրներում: Այսպես, **Միացյալ Թագավորության** <https://www.thegazette.co.uk> կայքում տեղադրվում են պաշտոնական հրապարակային ծանուցումներ, ընդ որում դրանք կարող են տեղադրվել միայն գրանցված և իրավասու սուբյեկտների կողմից, օրինակ՝ սնանկության գործով կառավարիչներ, փաստաբաններ և այլն¹⁵: **Դանիայում** դեռևս 2011 թվականից ֆիզիկական անձանց և բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչների համար պարտադիր է թվային փոստի առկայությունը: Թվային փոստը օգտագործվում է վերջիններիս և պետական մարմինների միջև հաղորդակցությանն պատակով¹⁶: Պաշտոնական էլեկտրոնային փոստին ստացված նամակներն ընթերցելու և համապատասխան գործողություններ կատարելու պարտականությունը կրում է քաղաքացին¹⁷: **Շվեդիայում** չնայած պետական մարմինների կողմից քաղաքացու հետ թվային կապի

ապահովմանն ուղղված միջոցառումների ձեռնարկելուն՝ փոստային արկղերը հիմնականում սպասարկվում են մասնավոր կազմակերպությունների կողմից¹⁸: Խորվաթիայում իր հերթին 2014 թվականի հունիսից գործարկվել է e-citizen հարթակը, որի միջոցով քաղաքացիներին մատուցվում է 54 էլեկտրոնային ծառայություն: e-citizen հարթակի միջոցով իրավասու մարմինները օգտատերերի անհատական էլեկտրոնային փոստերին կարող են ուղարկել 66 տեսակ անհատականացված էլեկտրոնային նամակներ, տարբեր բնույթի ծանուցումներ¹⁹: Ինչպես տեսնում ենք, այլ երկրները ևս հետևողական քայլեր են ձեռնարկում ծանուցումների համակարգի կատարելագործման և հատկապես էլեկտրոնային եղանակների կիրառման ծավալների շարունակական ընդլայնման կապակցությամբ:

Գտնում ենք, որ ՀՀ-ում ևս պաշտոնական ծանուցումների համակարգ ստեղծելու և գործարկելու կարևորությունը նրանում է, որ ցանկացած մարմին քաղաքացու կամ իրավաբանական անձի հետ պաշտոնապես հաղորդակցվելու և օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ծանուցելու համար չի ստեղծելու ծանուցման առանձին համակարգ, այլ պաշտոնական ծանուցումը ուղարկելու է պաշտոնական ծանուցումների միասնական համակարգի միջոցով, որն էլ իր հերթին օրենսդրությամբ սահմանված հերթականությամբ և եղանակերով (պաշտոնական էլ. փոստ, հիբրիդ կամ թղթային փոստ, հրապարակային ծանուցումների միասնական հարթակ, էլ. հաղորդագրության այլ եղանակներ) կիրականացնի անձի ծանուցումը և համապատասխանաբար ծանուցումը ուղարկող մարմինն (համակարգին) հետադարձ եղանակող կտեղեկացնի ծանուցման ընթացքի վերաբերյալ: Ընդ որում, ծանուցումը ուղարկող համակարգը պետք է հնարավորություն ունենա նաև առանց մարդու միջամտության ինքնաշ-

15. St' u <https://www.thegazette.co.uk/about> կայքը, հասանելի է 06.02.2020թ. դրությամբ:

16. St' u A stronger and more secure digital Denmark, Digital Strategy 2016-2020, Agency for Digitization, 2016, էջ 13, հասանելի է https://digst.dk/media/16165/ds_singlepage_uk_web.pdf հղումով՝ 06.02.2020 թվականի դրությամբ:

17. St' u <https://lifeindenmark.borger.dk/Living-in-Denmark/Digital-Post>, հասանելի է 06.02.2020թ. դրությամբ:

18. St' u Digital Government Review of Sweden, towards a data-driven public sector, OECD Digital Government studies, 2018, հասանելի է <https://www.oecd.org/gov/digital-government/digital-government-review-of-sweden-2018.pdf> հղումով, էջ 5:

19. St' u Digital Government Factsheet 2019, Croatia, 2019, էջ 22:

խատ եղանակով ապահովել գործի հետագա ընթացքը, եթե հասցեատերը ստացել է ծանուցումը: Հարկ է նշել նաև, որ պաշտոնական ծանուցումների միասնական համակարգ ստեղծելու արդյունքում անհրաժեշտ է նաև վերանայել ՀՀ քաղաքացիական, վարչական դատավարության, քրեական դատավարության

օրենսգրքերը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքը, ինչպես նաև հարակից այլ իրավական ակտերը՝ փորձելով հնարավորինս միասնականացնել ծանուցումների հարցերին վերաբերելի կանոնակարգումները:

ՍՈՒՐԵՆ ՔՐՄՈՅԱՆ

ՀՀ փոխվարչապետի խորհրդական,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի դասախոս,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու

**ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

Հոդվածում լուսաբանվել են վարչական վարույթի, քաղաքացիական, վարչական և քրեական դատավարության շրջանակում ծանուցումների հարցերը, վեր են հանվել ՀՀ ծանուցումների համակարգում առկա հիմնական խնդիրները, հիմնավորվել է ՀՀ-ում պաշտոնական ծանուցումների միասնական համակարգ ստեղծելու և գործարկելու անհրաժեշտությունը:

Բանալի բառեր. պաշտոնական ծանուցում, միասնական համակարգ, էլեկտրոնային ծանուցումներ:

СУРЕН КРМОЯН

Советник заместителя премьер-министра РА,
кандидат юридических наук

ШУШАНИК ГУКАСЯН

Преподаватель кафедры гражданского права ЕГУ
кандидат юридических наук

**НЕОБХОДИМОСТЬ СОЗДАНИЯ ЕДИНОЙ СИСТЕМЫ ОФИЦИАЛЬНЫХ УВЕДОМЛЕНИЙ В
РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ**

В статье освещены вопросы уведомлений в рамках административного судопроизводства, гражданского, административного и уголовного судопроизводства, освещены основные проблемы в системе уведомлений Республики Армения, обоснована необходимость создания и функционирования единой системы официальных уведомлений в Республике Армения.

Ключевые слова: Официальное уведомление, единая система, электронные уведомления.

SUREN KRMOYAN

Adviser to Deputy Prime Minister, PhD in Law

SHUSHANIK GHUKASYAN

Lecturer of YSU Chair of Civil Law, PhD in Law

**THE NEED OF CREATING A UNIFIED SYSTEM OF OFFICIAL NOTIFICATIONS IN
THE REPUBLIC OF ARMENIA**

The article covered the issues of notifications in the framework of administrative procedure, civil, administrative and criminal court proceedings, highlighted the main issues in the notification system of the Republic of Armenia, justified the need to establish and operate a unified system of official notifications in the Republic of Armenia.

Keywords: official notification, unified system, electronic notifications.